

Kristofer Prist

Prestiz

Posvećeno Elizabet i Sajmonu

Preveo
Goran Skrobonja

■ Laguna ■

Naslov originala

Christopher Priest
THE PRESTIGE

Copyright © 1995 by Christopher Priest

Translation Copyright © 2006 za srpsko izdanje, LAGUNA

Izjave zahvalnosti

Pisac želi da zahvali Zadužbini pisaca na svojoj pruženoj pomoći.

Isto tako, zahvalnost zaslužuju Džon Vejd, Dejvid Lengford, Li Kenedi... i članovi *alt.magica*.

Predgovor

Kako nastaju zamisli za romane? Ponekad se pojave na tako običan način da ih jedva i primetite. Dobar primer za to je nastanak *Prestiža*, zato što se osnovna zamisao pojavila usred perioda nemara i neaktivnosti.

Bilo je to u vreme božićnih praznika sredinom sedamdesetih godina prošlog veka. Živeo sam sâm u predgrađu Londona i te godine sam praznike provodio s prijateljima. Nije to bio bogzna kakav događaj. Jeli smo, pili i mnogo gledali televiziju. Jedne večeri se davala revijalna emisija u kojoj je učestvovao i jedan iluzionist. Nisam gledao naročito pažljivo zato što me u to vreme mađioničari nisu naročito interesovali. Na kraju svog nastupa, mađioničar je izveo jednostavan ali spektakularan trik.

Stavio je običnu drvenu stolicu nasred golog podijuma, a njegova pomoćnica je sela na nju. Mađioničar je preko nje i stolice prebacio veliki pamučni čaršav i zategao ga tako da se njen oblik i dalje jasno video. Obraćao joj se, a ona je odgovarala. Mahnula je rukama kako bi dokazala da je još tamo. Trepnuo sam. Kada sam to učinio, mađioničar, čarobnjak, najednom je uklonio čaršav sa nje, otkrivši prazan podijum. I žena i stolica su nestale.

Mađioničar je saslušao zasluženi aplauz i to je bilo to. Zakopkalo me je, mada ne ozbiljno. Kad god vidite kako se izvodi neki trik, unapred znate da ćete biti *prevareni*, pa se psihički pripremite dok posmatrate početak, i trudite se da vidite kada će vas to mađioničar prevariti. Kada je posredi ova iluzija, činilo se da tu nema mnogo mesta za prevaru, zato što je sve izgledalo

tako prirodno i obično. Činilo se da se dogodilo upravo onako kako sam i opisao.

Sasvim bih zaboravio na to da nije bilo srećne podudarnosti. To jest, srećne po mene. Sutradan, kada sam ponovo gledao televiziju, došao je drugi mađioničar da izvodi trikove i, na moje iznenađenje, doveo svoj nastup do vrhunca istom iluzijom. Malo ju je izmenio tako što je za pomoćnicu uzeo poznatu pevačicu, ali u svakom drugom pogledu sve je bilo isto.

Gledao sam to pomno! Isti zaslepljujući efekt postignut je pomoću najjednostavnijih rekvizita: drvene stolice, čaršava i mlade žene.

Čim su se prodavnice ponovo otvorile posle Božića, otišao sam u centar Londona i potražio prosvetljenje u velikim knjizarama. Pronašao sam četiri knjige o mađioničarskim metodima i tajnama, i posle dosta traganja uspeo sam da prepoznam iluziju i način na koji se izvodila. Taj trik je bio izmenjena iluzija koja je smišljena dve stotine godina ranije i modernizovana u format pogodan za izvođenje na televiziji. Bezmalo sve velike iluzije razvijane su i usavršavane na taj način, modifikacijom klasičnih tehnika. Literatura o magiji puna je osvrta na velike persijske, egipatske, indijske i kineske iluzioniste.

Pošto se taj trik i dalje redovno izvodi, neću ga pokvariti otkrivanjem metoda koji sam otkrio. Ali pročitajte niže ono što govorim o skretanju pažnje, a onda se prisetite naizgled jednostavnih rekvizita koji su upotrebljeni.

Kad smo već kod kineskih iluzionista, dok sam tragao u tim knjigama, naišao sam na opis života i dela čarobnjaka iz Šangaja po imenu Čing Ling Fu. Čing je bio jedan od prvih orijentalnih čarobnjaka koji je radio na zapadu (rođen je 1854. godine). Primenom šminke i stalno ravnodušnog izraza na licu, Čing je odavao prepoznatljivu auru istočnjačke tajanstvenosti i neobjašnjivih čarobnih moći. Ipak, bio je to najobičniji mađioničar koji je koristio najobičnije tehnike, ali je ostavljao upečatljiv utisak.

Zapravo, u tom periodu su postojala dva velika kineska iluzionista. Čing Ling Fu je bio toliko uspešan da se ubrzo pojavio njegov imitator po imenu Čung Ling Su. Čung (ne Čing) postao je slavan po iluziji u kojoj je neko iz publike pucao u njega iz napunjenog pištolja, da bi on nekako uspeo da uhvati metak zubima. Jedne noći, trik je katastrofalno omanuo i on je bio ubijen naočigled publike. Bio je to dvanaesti mađioničar koji je umro izvodeći tu opasnu iluziju, i sudeći po mađioničarskim predanjima, taj trik se od tada retko izvodi. Mađioničari su sujeverni – niko ne želi da bude trinaesti.

Uzgred, Čung Ling Su uopšte nije bio Kinez. Zbunjujuće slično ime (naravno, odabrano s namerom) bilo je *nom de théâtre* američkog iluzioniste po imenu Vilijam Elsvort Kembel, jednog od nekoliko zapadnjačkih mađioničara pod orijentalnom maskom.

Dok sam čitao o Čing Ling Fuu (onom pravom), naišao sam na opis njegove završne iluzije, one koja je znatno doprinela tome da se proslavi. I ona je izgledala jednostavno, ali izludujuće neobjašnjivo. Pošto je taj trik opisan na početku *Prestiža*, prepustiću vama da otkrijete ne samo šta je on izvodio već i (neuobičajeno, pošto *Prestiž* ne otkriva mnogo tajni) kako je to radio.

Za mene je način na koji je Čing izvodio svoj trik bio pravo otkrovenje. Ne toliko sama tehnika, jer ona nije mnogo važna. Prilikom razgovora s jednim mađioničarem, u vreme kada sam istraživao građu za roman, on je napomenuo da je jedan od razloga zbog kojih su iluzionisti tako tajanstveni to što bi malo ko uopšte pozeleo da ode na neku njihovu predstavu ako bi otkrio koliko su njihove tajne glupave i jednostavne. Tajna Čing Ling Fua bila je tipična, mala, ali vladala je njegovim životom.

Otrprilike u to vreme shvatio sam da i sâm počinjem da se ponašam kao neki mađioničar. Bio sam sve opsednutiji tajnama drugih ljudi.

Dozvolio sam da moje interesovanje za magiju na pozornici sklizne natrag u senke, gde je i ostalo najmanje deceniju i po.

A onda, u potrazi za izmišljenom pričom koja bi mogla isto tako i da dovede do umetnosti pisanja proze, setio sam se metoda koji iluzionist koristi kako bi skrenuo pažnju publici. Skretanje pažnje je sama suština magije, baš kao i u mnogim romanima. Ne privlačeći mnogo pažnje na ono što radi, mađioničar iznosi slike i zamisli pred publiku i dopušta joj da sama pretpostavi šta će se dogoditi.

Primer za to je trenutak kada mađioničar izvadi novi špil karata, još obavijen celofanom. On otvori špil, baci u stranu zaštitni omotač, napravi lepezu od karata kako bi ih pokazao, a onda izvede trik. Većina ljudi u publici pretpostaviće da otvaranjem špila pred njima mađioničar dokazuje dve stvari. Prvo, da su karte sve do tog trenutka bile zapakovane. Iz toga sledi drugo, da ni na koji način nije mogao da ih namesti.

To je upravo ono što mađioničar želi da publika misli, jer je gotovo sigurno posredi obrnuto. Skrenuo je publici pažnju, a trik je izveden pre nego što je iko o tome stigao da razmisli.

To je jedna od dve glavne teme *Prestića*: roman se trudi da skrene pažnju čitaoca sa mnogih stvari, posle čega sledi nekoliko trenutaka otkrovenja.

Druga tema je ona koju sam pronašao u anegdoti o tajanstvenosti Čing Ling Fua. On je štitio tajnu svoje magije krajnje podrobno i opsesivno, pojačavajući time intrigantnost, misteriju i radoznalost koje su ga pratile. Podrobnost koju je pri tom ispoljavao opisana je u priči.

Sada znate kako je *Prestić* nastao. Opisujući to, ja sam, da tako kažem, napravio goli podijum na koji sam stavio običnu stolicu. Jednostavna aparatura iluzije svima je pred očima. Ali kao što ste sada shvatili, pišući ovaj predgovor već sam počeo da vam skrećem pažnju. Potrudite se da ne trepnete...

Kristofer Prist

PRVI DEO

Endru Vestli

Počelo je u vozu koji je hitao na sever kroz Englesku, mada ću ubrzo otkriti da je priča počela zapravo pre više od stotinu godina.

U to vreme nisam uopšte bio svestan toga: bio sam na poslovnom zadatku i sledio sam izveštaj o incidentu koji se zbio u jednoj verskoj sekci. U krilu mi je bio debeli koverat koji sam tog jutra dobio od oca, još neotvoren, zato što sam u vreme kada me je tata zvao telefonom mislio na druge stvari. Na vrata spavaće sobe koja su se zalupila, na devojkicu koja me je upravo ostavljala. „Da, tata“, rekao sam dok je Zelda besno prolazila kraj mene s kutijom punom mojih kompaktnih diskova. „Ostavi mi u sandučice, pa ću pogledati.“

Pošto sam pročitao jutarnje izdanje *Kronikla* i kupio sendvič i šolju instant kafe sa kolica s osveženjem, otvorio sam tatin koverat. Iz njega je ispala velika broširana knjiga s ceduljom unutra i upotrebljenim kovertom presavijenim napola.

Na cedulji je pisalo: „Dragi Endi, Evo knjige o kojoj sam ti govorio. Mislim da mi ju je poslala ista ona žena koja me je zvala telefonom. Pitala me je znam li gde si. Prilažem i koverat u kojem je knjiga stigla. Poštanski žig je malo razmazan, ali možda ćeš ti uspeti da ga razabereš. Tvoja mati bi volela da zna kada ćeš ponovo doći i ostati malo kod nas. Može li sledećeg vikenda? S ljubavlju, tata.“

Konačno sam se donekle prisetio oćevog telefonskog poziva. Rekao mi je da je stigla knjiga, kao i da je žena koja ju je poslala

verovatno neka naša dalja rođaka, pošto je pričala o mojoj porodici. Trebalo je da mu poklonim više pažnje.

Ipak, knjiga je bila tu. Naslov joj je bio *Tajni metodi magije*, a pisac je bio izvesni Alfred Borden. Po svemu sudeći, bila je to jedna od onih knjiga sa uputstvima za izvođenje trikova kartama, obmana i iluzija pomoću svilenih marama i tako dalje. U njoj me je na prvi pogled zainteresovalo samo to što je sam tekst, iako je posredi bila nedavno objavljena knjiga, izgleda bio faksimil mnogo starijeg izdanja: tipografija, ilustracije, naslovi poglavlja i kitnjasti spisateljski stil ukazivali su na to.

Nisam shvatao zbog čega bi ta knjiga trebalo da me zanima. Samo mi je ime pisca bilo poznato: Borden je bilo prezime pod kojim sam se rodio, iako mi je, pošto sam usvojen kao dete, promenjeno u prezime novih roditelja. Moje ime danas, punopravno ime, glasi Endru Vestli, i mada sam oduvek znao da sam usvojen, dok sam odrastao, mama i tata su mi bili Dankan i Džilijan Vestli, voleo sam ih kao roditelje i vladao se kao njihov sin. Sve je to i dalje istina. Ne osećam ništa prema svojim biološkim roditeljima. Ne interesujem se za njih niti za razloge iz kojih su me dali na usvajanje, a ne želim čak ni sada, kao odrastao, da im ikada uđem u trag. Sve je to za mene u dalekoj prošlosti, i oni mi nikada nisu ništa značili.

Ipak, postoji nešto u vezi s mojim poreklom što se graniči sa opsesijom.

Siguran sam, ili da budem precizan, gotovo siguran, da sam rođen kao jedan od dvojice istovetnih blizanaca i da smo moj brat i ja razdvojeni u vreme usvajanja. Nemam pojma zašto je to urađeno, niti gde bi moj brat mogao da bude, ali oduvek sam pretpostavljao da je usvojen u isto vreme kad i ja. Počeo sam da podozrevam da on postoji kada sam zašao u pubertet. Slučajno sam naišao na pasus u jednoj knjizi, pustolovnom romanu, gde je bilo opisano kako su mnogi blizanci povezani neobjašnjivim, naizgled telepatskim kontaktom. Čak i kada su razdvojeni stotinama kilometara ili žive u različitim zemljama,

takvi blizanci dele osećanja bola, iznenađenja, sreće, depresije, tako što ih jedan blizanac odašilje drugom i obrnuto. Trenutak kada sam to pročitao bio je jedan od onih trenutaka u životu kad vam najednom mnogo šta postane jasno.

Čitavog života, koliko god pamtim, osećao sam da još neko deli sa mnom moj život. Kao dete, pošto sam na raspolaganju imao samo konkretna iskustva, malo sam razmišljao o tome i pretpostavljao da svi imaju taj isti utisak. Kada sam odrastao i shvatio da niko od mojih prijatelja ne prolazi kroz isto, pretvorilo se u misteriju. Stoga sam osetio veliko olakšanje dok sam čitao tu knjigu, jer se činilo da ona objašnjava sve. Negde sam imao blizanca.

Osećaj prisnosti je donekle neodređen, slutnja da neko mari za vas, ili da vas čak nadzire, dok je s druge strane mnogo određeniji. Opšti osećaj je stalno u pozadini, dok neposrednije „poruke“ stižu tek povremeno. One su oštre i precizne, mada je stvarna komunikacija neizostavno lišena reči.

Na primer, jednom ili dvaput kada sam bio pijan, osetio sam kako u meni narasta bratovljeva preneraženost, strah da bih mogao nekako da naudim sebi. U jednoj takvoj prilici, kada sam kasno pošao sa žurke s namerom da se odvezem kući, ble-sak brige koji me je dosekao bio je toliko snažan da sam osetio kako se treznim! Pokušao sam tada to da opišem prijateljima s kojima sam bio, ali oni su me razuverili šalama. Svejedno, te noći sam se odvezao kući neobjašnjivo trezan.

Zauzvrat, ponekad sam osetio bratovljev bol, strah ili ugroženost, i mogao sam da mu „pošaljem“ osećaj smirenosti, sa-učešća ili ohrabrenja. To je psihički mehanizam koji mogu da koristim iako ga ne razumem. Koliko znam, niko ga nije objasnio na zadovoljavajući način, mada je uobičajen i dobro dokumentovan.

Međutim, u mom slučaju postoji još jedna misterija.

Ne samo što nikada nisam uspeo da uđem u trag bratu već, kada su posredi zvanični podaci, nikada nisam ni imao bilo

kakvog brata, a kamoli blizanca. Na mahove mi se javljaju sećanja na život pre usvajanja, mada sam imao samo tri godine kada se to dogodilo i uopšte ne mogu da se setim brata. Tata i mama ne znaju ništa o tome; rekli su mi da u vreme mog usvajanja ničim nije bilo nagovešteno da imam brata.

Kao usvojenik imate određena zakonska prava. Najvažnije od njih je zaštita od bioloških roditelja: oni ne mogu da stupe u kontakt sa vama ni na koji legalan način. Drugo pravo jeste da po punoletstvu možete da se raspitate za neke okolnosti u vezi s vašim usvajanjem. Možete, na primer, doći do imena svojih bioloških roditelja, kao i adrese suda gde je usvajanje obavljeno, pa time i mesta gde se mogu pregledati relevantna dokumenta.

Ja sam sve to uradio ubrzo po svom osamnaestom rođendanu, izgarajući od želje da saznam sve što mogu o svom bratu. Agencija za usvajanje poslala me je u sud u okrugu Iling, gde su čuvali dokumentaciju i gde sam saznao da me je na usvajanje dao otac, čije je ime bilo Klajv Aleksander Borden. Ime moje majke bilo je Dajana Rut Borden (rođena Elington), ali ona je umrla ubrzo po mom rođenju. Pretpostavljam da sam dat na usvajanje usled njene smrti, ali ja sam zapravo usvojen tek više od dve godine pošto je umrla, a u tom periodu otac me je sam podizao. Prvobitno ime bilo mi je Nikolas Džulijus Borden. Nije bilo nikakvog pomena drugog deteta, usvojenog ili ne.

Kasnije sam proverio i matične podatke u Domu sv. Katarine u Londonu, ali oni su potvrdili da sam bio jedino dete Bordenovih.

Uprkos tome, telepatski kontakt s mojim dvojnikom nastavio se kroz sve to i nikada se nije prekinuo.

Knjigu je u SAD objavila izdavačka kuća *Dover* i bilo je to lepo, dobro izrađeno broširano izdanje. Slika na naslovnoj strani prikazivala je scenskog mađioničara u smokingu koji izražajno pokazuje rukama na drveni ormar iz kojeg izlazi neka mlada

žena. Imala je zaslepljujući osmeh i kostim koji je u to doba verovatno izgledao krajnje izazovno.

Ispod imena pisca bilo je odštampano: „Priredio i dopunio lord Kolderdejl.“

U dnu korica, masnim belim slovima, bila je ispisana reklamna rečenica: „Slavna Knjiga tajni zaštićena zakletvom.“

Duža i mnogo sadržajnije reklama na zadnjoj korici pozabavila se detaljima knjige:

Prvobitno objavljena kao izdanje strogo ograničenog tiraža 1905. u Londonu, ova knjiga se prodavala profesionalnim mađioničarima koji su bili spremni da polože zakletvu da će čuvati tajnu o njenoj sadržini. Primerci prvog izdanja danas su izuzetno retki i širokoj čitalačkoj publici praktično nedostižni.

Prvi put javno dostupno, ovo novo izdanje je integralno i sadrži prvobitne ilustracije, kao i beleške i dopunski tekst britanskog ernala od Kolderdejla, poznatog savremenog zaljubljenika u magiju.

Pisac je Alfred Borden, koji je izmislio legendarnu iluziju po imenu „Novi preneseni čovek“. Borden, čije je scensko ime bilo *Le Proffeseur de la Magie*, bio je vodeći scenski iluzionist u prvoj deceniji ovog veka. Pošto je na početku imao podršku Džona Henrija Andersona i bio štićenik Nevila Meskilina, Borden je bio savremenik Hudinija, Dejvida Devanta, Čung Ling Sua i Bijatjea de Kolte. Prebivao je u Londonu, u Engleskoj, ali često je išao na turneje po Sjedinjenim Državama i Evropi.

Mada u strogom smislu reči nije priručnik sa uputstvima, ova knjiga će zahvaljujući širokom poznavanju mađioničarskih metoda pružiti i laicima i profesionalcima zapanjujuća saznanja o tome kako je razmišljao jedan od najvećih mađioničara koji su ikada postojali.

Bilo je zabavno otkriti da mi je jedan od predaka bio mađioničar, ali mene ta tema nije naročito zanimala. Čak mislim da

su pojedini mađioničarski trikovi dosadni; naročito oni s kartama, ali isto tako i mnogi drugi. Iluzije koje ponekad vidite na televiziji upečatljive su, ali nikada nisam osetio želju da saznam kako se zapravo takvi efekti postižu. Sećam se da je neko rekao kako je nevolja s magijom u tome što su one najpomnije čuvane mađioničareve tajne zapravo krajnje banalne.

U knjizi Alfreda Bordena nalazio se dugačak odeljak posvećen trikovima s kartama, i još jedan koji opisuje trikove pomoću cigareta i novčića. I jedne i druge pratili su crteži sa objašnjenjima i uputstva. Na kraju knjige bilo je poglavlje o scenskim iluzijama, sa mnogo ilustracija ormarića sa skrivenim odeljcima, kutija s lažnim dnom, stolova sa uređajima za dizanje skrivenim iza zavesa, i drugih aparata. Bacio sam pogled na neke od tih stranica.

Prva polovina knjige nije bila ilustrovana, već se sastojala od dugačkog prikaza piščevog života i pogleda na magiju. Počinjala je sledećim rečima:

„Pišem ovo godine 1901.

Moje ime, moje pravo ime, jeste Alfred Borden. Priča o mom životu jeste priča o tajnama s kojima sam ga proživio. One su u ovom tekstu opisane prvi i poslednji put; ovo je jedini postojeći primerak.

Rođen sam 1856. godine, osmog dana meseca maja, u primorskom gradu Hejstingsu. Bio sam zdravo, nemirno dete. Otac mi je bio zanatlija u toj varoši, majstor kolar i bačvar. Naša kuća...“

Nakratko sam zamislio kako pisac ove knjige seda da započne svoje memoare. Bez nekog određenog razloga, zamislio sam ga kao visokog, tamnosog čoveka, strogog lica i sa bradom, pomalo pogrbljenog, s uskim naočarima za čitanje, dok radi pri svetlu usamljene lampe smeštene kraj lakta. Zamislio sam ostatak njegovog domaćinstva u tišini ispunjenoj poštovanjem,

kako bi majstor imao mira dok piše. Stvarnost je nesumnjivo bila drugačija, ali teško je odbaciti stereotype predaka.

Upitao sam se u kakvom je srodstvu Alfred Borden mogao da bude sa mnom. Ako je loza bila direktna, drugim rečima, ako nije bio pobočni srodnik, onda mi je bio pradeda ili čukundeda. Ako je rođen 1856, u vreme pisanja knjige imao je četrdeset i nešto godina; stoga najverovatnije nije bio otac mog oca, već pripadnik prethodne generacije.

Uvod je bio napisan mahom istim stilom kao i glavni tekst, sa nekoliko dugih opisa o tome kako je knjiga uopšte nastala. Činilo se da je zasnovana na Bordenovoj ličnoj beležnici koja nije trebalo da bude objavljena. Kolderdejl je prilično proširio i razjasnio tekst, dodavši opise većine trikova. Nije bilo dodatnih biografskih podataka o Bordenu, ali verovatno bih naišao na neke od njih ako bih pročitao knjigu.

Nisam video kako bi knjiga mogla da mi saopšti bilo šta o bratu. On je bio jedini član moje biološke porodice za koga sam se još zanimao.

U tom trenutku mi je zapištao mobilni telefon. Javio sam se brzo, znajući da to može smetati drugim putnicima u vozu. Zvala je Sonja, sekretarica mog urednika, Lena Vikama. Odmah sam pretpostavio da joj je Len rekao da me pozove, kako bi bio siguran da sam u vozu.

„Endi, došlo je do promene plana u vezi s kolima“, rekla je. „Erik Lambert je morao da ih odveze na popravku kočnica, pa su u garaži.“

Dala mi je adresu. Upravo me je mogućnost korišćenja tih kola u Šefildu, forda s velikom pređenom kilometražom, poznatog po čestim kvarovima, i sprečila da se dovezem svojim automobilom. Len ne odobrava troškove ukoliko su službena kola pri ruci.

„Je li Čiča rekao još štogod?“, kazao sam ja.

„Kao na primer?“

„Još radimo ovaj članak?“

„Da.“

„Je li još nešto stiglo od agencija?“

„Dobili smo potvrdu faksom od Državne kaznionice u Kaliforniji. Frenklin je još tamo zatvoren.“

„U redu.“

Prekinuli smo vezu. Kad mi je telefon već bio u ruci, ukucao sam broj roditelja i popričao s ocem. Rekao sam mu da sam na putu za Šefild, da ću odatle kolima do okruga Pik, i da mogu da dođem kući i prenoćim ako njima to ne smeta (naravno da ne). Otac je zvučao zadovoljno. On i Džilijan još su živeli u Vilmslou, u Češiru, a otkad sam počeo da radim u Londonu sve sam ređe odlazio kod njih u posetu.

Rekao sam mu da mi je knjiga stigla.

„Imaš li pojma zašto ti je to poslala?“, rekao je on.

„Ni najmanje.“

„Hoćeš li je pročitati?“

„Nije to za mene. Prelistaću je jednog dana.“

„Primetio sam da je to napisao neko ko se preziva Borden.“

„Da. Je li rekla nešto u vezi s tim?“

„Ne. Mislim da nije.“

Pošto smo prekinuli vezu, stavio sam knjigu u tašnu i zagledao se kroz prozor voza u okolinu koja je promicala. Nebo je bilo sivo, a kiša je ostavljala pruge po staklu. Morao sam da se usredsredim na događaj koji su me poslali da istražim. Radio sam za *Kronikl*, kao novinar za glavne vesti, što zvuči značajnije nego što zaista jeste. Zapravo, tata je i sam bio novinar i ranije je radio za mančesterski *Ivning post*, sestrinske novine *Kronikla*. Bio je veoma ponosan što sam dobio taj posao, mada sam oduvek podozrevao da je potegao veze za mene. Novinarstvo mi baš nešto ne ide od ruke, i nisam se dobro pokazao na kursu obuke koji sam pohađao. Jedna od mojih ozbiljnih dugoročnih briga bila je da ću jednog dana morati da objašnjavam ocu zbog čega sam napustio ono što je po njegovom mišljenju prestižan posao u najboljim britanskim novinama.

U međuvremenu, nevoljno se trudim. Pokrivanje događaja na koje sam putovao delimično je proisteklo iz jednog drugog članka koji sam napisao nekoliko meseci ranije, o grupi revnosa tragača za letećim tanjirima. Od tada me je Len Vikam, moj urednik i šef, slao da pokrивam sve što je imalo veze s veštijim kolima, levitacijom, spontanim samozapaljenjem, krugovima u žitu i drugim sporednim temama. U većini slučajeva, kako sam otkrio, kada se jednom valjano upustite u to, nemate bogzna šta da kažete i veoma malo članaka koje sam napisao bilo je i objavljeno. Bez obzira na to, Vikam me je i dalje slao da pokrивam takve teme.

Ovaj put bio je tu dodatni zaplet. Vikam me je sa izvesnim uživanjem izvestio da je neko iz sekte pozvao da pita nameravali *Kronikl* da piše o tome, a ako već namerava, tražio je da to uradim ja lično. Pročitali su nekoliko mojih ranijih članaka, pomislili kako iskazujem odgovarajući stepen zdrave sumnje pa stoga od mene može da se očekuje pošten članak. I pored toga, ili možda upravo zato, najverovatnije je posredi bio još jedan ćorak.

Kalifornijska verska sekta po imenu Crkva voznesenja Hrista Isusa osnovala je zajednicu na velikom imanju u jednom darbiširskom selu. Jedna pripadnica sekte umrla je nekoliko dana ranije prirodnom smrću. Tamo je bio njen porodični lekar, kao i kćerka. Dok je ležala oduzeta, na samrti, u sobu je ušao neki muškarac. Stao je kraj kreveta i načinio umirujuće pokrete rukama. Žena je ubrzo zatim umrla, a čovek je smesta izašao iz sobe, ne razgovarajući sa ostalih dvoje. Potom ga više niko nije video. Prepoznala ga je ženina kćerka, kao i dva pripadnika sekte koji su ušli u sobu dok je on bio tamo, kao osnivača sekte. To je bio otac Patrik Frenklin, a sekta se okupila oko njega zbog njegove navodne sposobnosti da bude istovremeno prisutan na dva mesta.

Incident je bio pogodan za novine iz dva razloga. Bila je to prva Frenklinova bilokacija kojoj su prisustvovali ljudi izvan

sekte, među kojima i jedna ugledna žena i profesionalac. A drugi razlog bilo je to što se Frenklinovo boravište na pomenuti dan moglo čvrsto ustanoviti: znalo se da je zatvorenik u Državnoj kaznionici Kalifornije, i kao što mi je Sonja upravo potvrdila preko telefona, još se tamo nalazio.

2

Zajednicu su osnovali na obodu sela Kaldlou u okrugu Pik, gde je nekada bilo veliko nalazište škrljca, a sada je veoma zavisilo od poseta izletnika. U centru sela nalazili su se prodavnica Nacionalnog trusta*, jahački klub sa ponijima, nekoliko radnji sa suvenirima i jedan hotel. Dok sam se vozio tuda, hladna kiša sipila je u dolini i skrivala okolne stenovite visove.

Svratio sam u selo da popijem šolju čaja, pomislivši da možda popričam sa nekim od seljana o Crkvi voznesenja, ali bio sam jedini u kafiću, a žena koja je radila za šankom rekla mi je da se svakodnevno dovozi na posao iz Česterfilda.

Dok sam sedeo tamo i pitao se da li da iskoristim priliku i ručam pre nego nastavim dalje, brat je neočekivano uspostavio kontakt sa mnom. Taj osećaj bio je tako jak, tako neodložan da sam iznenađeno okrenuo glavu, pomislivši na tren da mi se neko u prostoriji obratio. Sklopio sam oči, pognuo glavu i poslušao još malo.

Bez reči. Ništa određeno. Ništa što bi zaslužilo odgovor, bilo zapisano ili čak formulisano rečima. Ali svelo se na iščekivanje, sreću, uzbuđenje, zadovoljstvo, podršku.

Pokušao sam da mu pošaljem odgovor: čemu ovo? Zašto mi je ukazana dobrodošlica? Na šta me to podstičeš? Je li to nešto u vezi s ovom verskom zajednicom?

* *National Trust* – organizacija osnovana sa ciljem zaštite istorijskih spomenika, građevina i mesta od istorijskog značaja i lepote; osnovana je 1895. i finansira se iz zadužbina i privatne pretplate. (Prim. prev.)

Sačekao sam, znajući da ta iskustva nikad ne poprime formu dijaloga, tako da postavljanje pitanja ne vodi ni do kakvog odgovora, ali nadao sam se da će mi od njega stići još neki signal. Pokušao sam da ga mentalno dosegnem, pomislivši da je možda njegov kontakt sa mnom bio pokušaj da uspostavimo komunikaciju, ali nisam uspeo da ga iole osetim.

Izraz mog lica mora da je otkrio nešto od uzburkanih osećanja, jer je žena za šankom radoznalo zurila u mene. Popio sam čaj do kraja, vratio šolju i tacnu na šank, osmehnuo se učtivo, a onda požurio napolje, do kola. Kada sam seo i zalupio vrata, stigla mi je druga poruka od brata. Bila je ista kao prva, neposredan podsticaj da požurim, da budem tamo s njim. Još to nisam mogao da izrazim rečima.

Ulaz u Crkvu voznosenja bio je strmi prilazni put koji se odvajao od glavnog drumca, ali ga je zaprečavala dvokrilna kapija od kovanog gvožđa i stražarska kućica. Sa strane se nalazila još jedna kapija, sa oznakom Privatno. Između ta dva ulaza bilo je prostora, pa sam parkirao kola tamo i peške prišao stražarskoj kućici. Na zidu unutar drvene verande nalazilo se savremeno dugme za zvonce, a ispod toga poruka odštampana laserom.

CRKVA VOZNESENJA HRISTA ISUSA ŽELI VAM DOBRODOŠLICU
 POSETE SAMO ZAKAZIVANJEM
 ZA ZAKAZIVANJE POZOVITE KALDLOU 393960
 TRGOVAČKI PUTNICI I OSTALI NEKA POZVONE DVAPUT
 ISUS VAS VOLI

Pritisnuo sam dvaput zvonce, bez ikakvog zvuka.

U poluzatvorenom držaču bilo je nekoliko prospekata, a ispod njih metalna kutija zaključana katancem, s prorezom za novčiće, čvrsto zašrafljena za zid. Uzeo sam jedan prospekt, ubacio novčić od pedeset penija u kutiju, a onda se vratio do kola i

naslonio se na njih dok sam ga čitao. Na naslovnoj strani bio je kratak istorijat sekte, s fotografijom oca Frenklina. Preostale tri stranice bile su ispunjene odabranim citatima iz Biblije.

Kada sam sledeći put pogledao prema vratnicama kapije, ustanovio sam da se otvaraju bešumno iznutra pomoću neke daljinske komande, pa sam seo natrag u kola i povezao ih strmim puteljkom od šljunka. On je krivudao uzbrdo, dok se blago ispupčeni travnjak dizao sa strane. Ukrasno drveće i žbunje bilo je posađeno u razmacima, oklembeseno pod velovima magličaste kiše. Na nižoj strani bilo je gusto grmlje rododendrona tamnog lišća. U retrovizoru sam primetio da se kapija zatvara za mnom dok se udaljavala izvan vidokruga. Glavna zgrada se ubrzo pojavila: bila je to ogromna i neprivaćna građevina od četiri ili pet spratova, s crnim crepovima i čvrstim zidovima od tamnosmeđe cigle i kamena. Prozori su bili visoki i uski, i slepo su odražavali nebo bremenito kišom. Od tog zdanja me je podišao neki hladni, mračni osećaj, a opet, dok sam vozio prema delu puteljka preuređenom u parkiralište, osetio sam još jednom kako me bratovljevo prisustvo podstiče dalje.

Ugledao sam znak na kojem je pisalo „Posetioci ovuda“ i krenuo tamo šljunčanom stazom uz glavni zid zgrade, izbegavajući kapanje sa gustog bršljana. Otvorio sam vrata i ušao u uski hodnik koji je mirisao na staro drvo i prašinu, podsetivši me na Donji hodnik škole koju sam pohađao. U ovoj zgradi osećala se ista atmosfera ustanove, ali za razliku od moje škole, ovde je vladala tišina.

Video sam vrata sa znakom „Recepcija“ i pokucao. Pošto nije bilo odgovora, provirio sam, ali prostorija je bila prazna. Tamo su se nalazila dva čudna stola, a na jednom od njih nalazio se računar.

Začuvši korake, vratio sam se u hodnik i posle nekoliko trenutaka na krivini stepeništa pojavila se mršava sredovećna žena. Nosila je nekoliko fascikli u papirnim kovertama. Koraci su joj

glasno odzvanjali na nezasrtim drvenim stepenicama i upitno me je pogledala kada me je tamo ugledala.

„Tražim gospođu Holovej“, rekao sam ja. „Da li ste to vi?“

„Jesam. Izvolite?“

Nije bilo ni traga američkom naglasku koji sam donekle očekivao.

„Zovem se Endru Vestli i radim za *Kronikl*.“ Pokazao sam joj svoju novinarsku karticu, ali ona je samo načas bacila pogled na nju. „Da li bih mogao da vam postavim nekoliko pitanja o ocu Frenklinu?“

„Otac Frenklin je trenutno u Kaliforniji.“

„Verujem da jeste, ali prošle nedelje je došlo do incidenta...“

„Na koji to incident mislite?“

„Koliko znam, otac Frenklin je viđen ovde.“

Ona polako odmahnu glavom. Stajala je leđima uz vrata koja su vodila u njenu kancelariju. „Mislim da ste pogrešili, gospodine Vestli.“

„Da li ste videli oca Frenklina kada je bio ovde?“, rekao sam ja.

„Nisam. Niti je on bio ovde.“ Počela je da izvrđava, što nipošto nisam očekivao. „Da li ste stupili u vezu s našom kancelarijom za odnose sa medijima?“

„Je li ona ovde?“

„Imamo kancelariju u Londonu. Svi razgovori s predstavnicima medija organizuju se tamo.“

„Rečeno mi je da dođem ovamo.“

„Ko vam je to rekao? Naš predstavnik za medije?“

„Ne... koliko shvatam, neko je poslao zahtev *Kroniklu*, pošto se otac Frenklin pojavio. Da li poričete da se to dogodilo?“

„Mislite na slanje zahteva? Niko odavde nije zvao vaše novine. A ako mislite da li poričem da se otac Frenklin pojavio, odgovor je da.“

Zurili smo jedno u drugo. Osećao sam istovremeno da me ona izaziva, kao i da sam besan na sebe. Kad god ovakvi susreti ne teku glatko, krivim sopstveni nedostatak iskustva i motiva-

cije. Drugi novinari iz mog lista kao da su uvek znali kako da postupaju s ljudima poput gospođe Holovej.

„Mogu li da razgovaram sa osobom koja rukovodi ovom ustanovom?“, rekao sam.

„Ja sam šef uprave. Svi ostali bave se podučavanjem.“

Malo mi je nedostajalo da odustanem, ali sam kazao: „Znači li vam moje ime nešto?“

„Zar bi trebalo?“

„Neko je izričito tražio da ja dođem.“

„Taj zahtev je mogao da potekne samo iz kancelarije za odnose s medijima, ne odavde.“

„Sačekajte malo“, rekao sam.

Vratio sam se do kola da uzmem beleške koje mi je Vikam juče dao. Gospođa Holovej je još stajala u podnožju stepenica kada sam se vratio, ali nekuda je odložila svoj naramak fascikli.

Stajao sam kraj nje dok sam okretao stranice, sve do one koju je Vikam primio. Bila je to faks-poruka. Tamo je pisalo: „Gospodinu L. Vikamu, uredniku vesti, *Kronikl*. Potrebni pisani detalji koje ste tražili glase: Crkva voznesenja Hrista Isusa, Kaldlou, Darbišir. Oko kilometar od sela Kaldlou, prema severu, putem A623. Parkiralište kod glavne kapije, gospođa Holovej, administrator, daće sve informacije vašem novinaru, gospodinu Endruu Vestliju. K. Endžir.“

„Ovo nema nikakve veze s nama“, rekla je gospođa Holovej. „Žao mi je.“

„Ko je K. Endžir?“, kazao sam ja. „Gospodin? Gospođa?“

„Ona stanuje u privatnom krilu na istočnoj strani ove zgrade i nema nikakve veze sa crkvom. Hvala vam.“

Uhvatila me je za lakat i učtivo počela da me gura prema vratima. Pokazala mi je kako da šljunčanom stazom dalje stignem do kapije gde se nalazi ulaz u privatno krilo.

Rekao sam: „Izvinite ako je došlo do nesporazuma. Ne znam kako se to dogodilo.“